

Adviestraject 'Kansrijk determineren in het voortgezet onderwijs'

Jij wilt graag dat leerlingen op de beste passende plek in school terechtkomen. Een plek waar ze uitgedaagd worden, zonder dat ze voortdurend op hun tenen lopen. Dat vraagt om een goed determinatieproces. Een proces waarbij besluiten op een eerlijke en transparante manier tot stand komen en tot realistische kansen leidt.

Helaas zie je dat **de praktijk vaak weerbarstiger is**. Leerlingen komen niet op een passende plek, met frustratie en forse uitstroom tot gevolg. Vooroordelen, tijdsdruk en beperkte informatie kunnen leiden tot beslissingen die niet in het belang van de leerling zijn. Overgangsvergaderingen verlopen soms ongestructureerd, waarbij enkele dominante stemmen de discussie bepalen terwijl andere collega's zich terugtrekken. De beslissingen die genomen worden, voelen wat jou betreft daardoor willekeurig en onrechtvaardig. Met als gevolg dat leerlingen bijvoorbeeld niet op een passende plek komen; met frustratie en forse uitstroom tot gevolg. '**Dat moet toch anders kunnen**', verzucht je ieder jaar.

Je bent niet de enige. Onderzoek laat zien dat scholen en docententeams worstelen met het neerzetten van een goed determinatieproces. Hoe zorg je voor een werkwijze waarbij je samen als team komt tot een zo objectief mogelijke beslissing, gebaseerd op voldoende en betrouwbaar bewijsmateriaal? De Onderwijsdenker ontwikkelde een traject dat antwoorden biedt.

Wat kun je verwachten?

In acht bijeenkomsten ondersteunt De Onderwijsdenker jou en jouw school bij het maken van een determinatiebeleid dat werkt. Daarbij leunen we sterk op wetenschappelijk onderzoek naar professionele besluitvorming. Deze inzichten gebruiken we om samen een beleid uit te werken wat objectiever, transparanter en eerlijker is. Samen doorlopen we vier fasen binnen het determinatieproces:

1. **Kalibratie** – Waarover willen we straks een zorgvuldige beslissing nemen en hoe ziet dat eruit? Wat betekent dit voor vakspecifieke en vakoverstijgende leerdoelen, leerlijnen en waarin zit het verschil tussen niveau A of B?
2. **Dataverzameling** – Welke informatie hebben we daarvoor nodig en welke manieren gebruiken we om die informatie te verzamelen? Welke plek krijgen zaken als werkhouding, gedrag en motivatie? Welke eisen stellen we aan het toetsprogramma?
3. **Interpretatie** – Op welke wijze geven we betekenis aan de verzamelde informatie?
4. **Besluitvorming** – Hoe komen we tot een team besluit over het diploma-programma dat een leerling volgt? Hoe richten we een effectieve vergaderstructuur in?

Elke fase kent zo zijn kwetsbaarheden en valkuilen. Samen onderzoeken we in hoeverre dit speelt voor jouw school. Na deze kritische beschouwing werken we samen aan concrete adviezen voor een aangescherpt of vernieuwd determinatieproces.

Doelstellingen

doelstellingen:

**Een gedeelde visie ontwikkelen op inclusieve en kansrijke brugklassen:
Het formuleren van gezamenlijke kernwaarden en uitgangspunten rondom brede ontwikkeling, kansengelijkheid en het nut van heterogene groepering.**

**Effectieve differentiatievaardigheden bij docenten versterken:
Het implementeren van didactische strategieën die recht doen aan verschillen zonder leerlingen te labelen, en die bijdragen aan werkelijke interactie tussen niveaus.**

**Een samenhangende doorlopende leerlijn creëren:
Het afstemmen van het curriculum in de brugklas met leerdoelen in de bovenbouw om overlap en hiaten te voorkomen en leerprogressie te waarborgen.**

**Toets- en evaluatiepraktijken herzien en versterken:
Het ontwerpen van toetsbeleid waarin formatieve en summatieve beoordeling samengaan en ook niet-cognitieve vaardigheden (zoals inzet en motivatie) op een verantwoorde manier worden meegenomen.**

**Structurele professionalisering en borging van de aanpak realiseren:
Het faciliteren van structurele samenwerking, training en reflectie binnen het docententeam, met als doel duurzame verbetering en kwaliteitsbewaking van het onderwijs in de brugklas.**

Programmaoverzicht

Een programma bestaat in de basis uit acht dagdelen. Als school stel je een werkgroep samen die gedurende een schooljaar aan de slag gaat. Zowel tijdens als tussen de bijeenkomsten

werk je aan het analyseren van de bestaande situatie en het opstellen van verbeterplannen. Uiteindelijk leggen we de afspraken rondom het determinatiebeleid vast. Samen zorgen we er zo voor dat je plan in de praktijk gebracht wordt.

De opbouw van het programma vind je hieronder terug.

1. Startbijeenkomst

We maken kennis met elkaar en het thema. We stellen samen een probleemanalyse op en maken een plan van aanpak voor het komende jaar.

2. De overgangsvergadering

Op basis van het werk van Janneke Sleenhof (promovenda overgangsvergaderingen) werken we aan het versterken van de structuur, interactie en participatie van de overgangsvergadering.

3. Aanloop naar de overgangsvergadering

Een vergadering mag eigenlijk geen verrassingen meer opleveren. Wat betekent dat voor de aanloop naar en voorbereiding van de vergadering? Hoe betrek je ouders en leerlingen om tot een transparant besluit te komen?

4. Kalibratie: wat wegen we mee?

We verkennen de uitdagingen rondom het operationaliseren van leerdoelen en de impact hiervan op leerlijnen. Wat mag je hierin van secties verwachten? Hoe ondersteun je hen hierbij?

5. Dataverzameling I: de plek van niet-cognitieve vaardigheden

De wens om verder te kijken dan alleen cijfers is groot, maar welke plek krijgen zaken als inzet, werkhouding en motivatie? Is dat überhaupt wenselijk gezien de invloed van subjectiviteit?

6. Dataverzameling II: toetsing en beoordeling

Zwaarwegende beslissingen vragen om stevig bewijsmateriaal. Wat betekent dit voor de inhoud en kwaliteit van het toetsprogramma? Waar moet je op sturen?

7. Interpretatie: ruis in cijfers voorkomen

Aan het einde van het jaar wordt de balans opgemaakt: voldoet de leerling aan de norm? Welke waarden weeg je mee in het formuleren van die overgangsnorm? Waar

8. Afronding

Samen blikken we terug op het traject. De afspraken zijn uitgewerkt in een kwaliteitskaart, samen lopen we deze door. Ook maken we een plan voor de toekomst: wat is nodig voor de borging en kwaliteitsbewaking?

Een aanpak op maat

Elk traject wordt afgestemd op de specifieke behoeften en doelen van de school. In samenspraak bekijken we wat er nodig is om het beste resultaat te behalen, rekening houdend met de context, uitdagingen en wensen van de school. Zo zorgen we voor een oplossing die aansluit bij de praktijk en maximale impact heeft. Dat betekent dat het mogelijk is om te variëren in het aantal bijeenkomsten. Ook kan de inhoud naar wens aangepast worden. Spelen er bijvoorbeeld vooral veel vraagstukken rondom toetsing en minder rondom de overgangsvergadering? Dan passen we het programma gewoon aan.

Aanmelden en meer informatie

Ben jij klaar om te investeren in eerlijke en passende beslissingen voor je leerlingen? Meld je aan voor dit professionaliseringstraject! Voor meer informatie kun je contact opnemen met Arjen Nanninga: arjennanninga@gmail.com.

Wil je je alvast verdiepen in het thema?

In de afgelopen jaren hebben we verschillende blogs geschreven rondom het thema determinatie. Hierbij enkele voorbeelden zodat je jezelf een beeld kan schetsen van de theoretische inhoud van het traject.

[Deel 1: Een transparant en eerlijk determinatiebeleid als wapen tegen ongelijkheid](#)

[Deel 2: Een doelgerichte dataverzameling voor zwaarwegende beslissingen](#)

[Deel 3: De complexe en kwetsbare route naar een transparant, eerlijk en acceptabel besluit](#)

[Deel 4: De leerlingbespreking: het benutten van de wijsheid van de groep](#)

[Gedrag en werkhouding beoordelen](#)

[Een 1 voor spieken of het missen van een deadline? Liever niet!](#)

[Door de glazen bol: voorspellingen bij overgangsvergaderingen](#)

[Deep democracy als krachtig alternatief voor de traditionele overgangsvergadering](#)

Ervaringen van betrokken scholen

Het traject 'Beter determineren, kansrijker adviseren' bieden we nu drie jaar aan. In die tijd hebben we al vele scholen geholpen. Hieronder vindt u enkele reacties van betrokken scholen.

Het Perron, Veenendaal

'Dankzij het traject zijn we kritischer gaan kijken naar ons determinatieproces en alle facetten die daarbij komen kijken. We hebben hierdoor kwaliteitsslagen gemaakt op diverse gebieden: van het opstellen van een pto, tot inrichting van klassen en het voeren van rapportbesprekingen. De inzichten en begeleiding die we van Arjen Nanninga hebben gekregen waren hierbij van grote waarde. Arjen denkt mee, biedt theoretische onderbouwing en is prettig in de communicatie. Docenten zijn zich sinds dit traject bewuster van alles dat komt kijken bij onze toets- en beoordelingsstructuur.'

V. van Driel - Afdelingsleider

Maaswaal College, Wijchen

"Het project Kansrijke determinatie betekent voor onze school dat we een eerlijk en helder programma hebben opgezet rondom determinatie. Overgangsvergaderingen zijn goed georganiseerd en de besluiten die genomen worden zijn eerlijk, helder en transparant voor collega's, ouders en natuurlijk de leerlingen."

E. Verschuren - Docent en projectleider